

MARTINE JONKER

de Gouden speld

DAVID & MIRJAM

DE GOUDEN SPELD, DEEL 1
David & Mirjam

COPYRIGHT © 2026 UITGEVERIJ GIDEON EN MARTINE JONKER

AUTEUR: MARTINE JONKER

OMSLAGONTWERP: RUCHAMA NIJENHUIS

BINNENWERK: COCO BOOKMEDIA, AMERSFOORT

STAMBOOM EN KAART: LINDA VAN DEN BORN

JAAR VAN UITGAVE: 2013

VIERDE DRUK: JANUARI 2026

UITGAVE: GIDEON, HOORNAAR, NEDERLAND

www.gideonboeken.nl

ISBN: 978-90-5999-301-3

NUR: 282/283/284

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

☆ = heeft Gouden Speld (gehad)

1

Het ongeluk

De stal! Snel, naar de stal! Daar zouden ze hem de eerste uren niet zoeken.

Over de rotsige bodem vluchtte de jongen struikelend bij het huis vandaan. Weg, naar het houten gebouwtje aan de andere kant van de kleine olijfgaard. Hij lette niet op de takken die in zijn gezicht zwiepten. Het enige waar hij aan dacht, was dat hij onzichtbaar wilde zijn.

In het achterste hoekje van de stal, in het hooi achter het geitenhok, plofte hij neer en trok zijn knieën op. Kon hij de tijd maar terugzetten. Of kon hij maar verdwijnen, zomaar in het niets. Het was te erg. En het was zijn schuld. Hij balde zijn vuisten en sloeg in het prikkende hooi.

De dag was zo leuk begonnen. Maar halverwege de ochtend was abba uit de olijfgaard het kleine huisje binnengestormd.

‘Jakob! Je laat me schrikken. Is er iets ergs gebeurd?’ Mama legde haar hand op haar hart. Abba kwam nooit zomaar naar huis tijdens het werk. De enige keer dat dat wel gebeurde, was toen hij een ongeluk met de bijl had gehad en diep in zijn eigen been gehakt had. Hij liep nog steeds een beetje mank, maar dat zag je alleen als je er goed op lette.

‘Welnee, Naomi.’ Abba’s ogen glinsterden. Hij wendde zich tot de jongen en zijn broertje. ‘Ik heb goed nieuws: oom Abraham komt op bezoek.’

‘Oom Abraham!’ schreeuwden de jongens tegelijk.

Mama sloeg haar handen in elkaar. ‘Dat is zeker goed nieuws!’

‘Hij is op doorreis en komt een paar dagen logeren.’

Oom Abraham was abba’s enige broer. Hij woonde samen met zijn dochter in Bethfage, vlak bij Jeruzalem en was vaak op reis. Daardoor had hij zelden de tijd om abba’s huisje in het noorden van Israël te bezoeken. Iedereen smulde van de avonturen die oom Abraham tijdens zijn reizen beleefde en waar hij smakelijk over kon vertellen.

‘Komt Mirjam ook mee?’ vroeg de jongen hoopvol. Hij en zijn nichtje waren even oud. Al voor ze konden lopen hadden ze vroeger samen gespeeld. En ook al zagen ze elkaar tegenwoordig niet vaker dan een paar keer per jaar, het voelde altijd alsof ze elkaar gisteren nog gezien hadden als ze elkaar weer begroetten.

Abba knikte. ‘Abraham vraagt of ze tijdens zijn reis bij ons mag blijven logeren. Hij weet niet precies hoelang hij wegblijft en wil dat ze in die tijd bij familie is.’

‘Maar natuurlijk! Ze zal wel groot geworden zijn. Twaalf jaar is ze inmiddels, net zo oud als onze David. Wanneer komen ze eigenlijk?’

Abba prevelde iets en staarde ongemakkelijk naar de grond.

‘Jakob ben Moshe, wat zeg je?’

‘Ze komen morgen.’

‘Morgen!’ Mama greep naar haar hoofd. ‘En het is hier zo’n bende! Jakob, mijn huis uit.’ Ze duwde abba naar buiten en begon heen en weer te lopen in de kleine kamer. ‘Ik moet brood bakken, de vloer moet geveegd, er moet nieuw stro in de matrassen, er moet een hoekje voor Mirjam gemaakt worden, abba moet een kip slachten. David, je moet me helpen hoor!’

De jongen grinnikte om de drukte van zijn moeder. Als ze het druk had liep haar hoofd om en foeterde ze de hele dag. Maar hij wist dat ze er niets van meende en dolblij was met het onverwachte bezoek van oom Abraham en Mirjam. ‘Zegt u maar wat ik moet doen.’

‘Eens kijken...’ Mama keek om zich heen naar een geschikt karweitje.

De hele ochtend was David verder bezig met werkjes voor zijn moeder. Zonder klagen veegde hij de vloer, maalde hij meel, haalde hij hooi voor de matrassen. Klusjes waar hij een hekel aan had, maar hij wist voor wie hij ze deed. Voor oom Abraham en Mirjam had hij nog wel veel meer willen doen. Het huis begon er steeds netter uit te zien. Mama bleef zuchten en twijfelen. ‘En wat moeten we eten? Moeten we nog een paar kippen slachten? Maar we kunnen ze zo slecht missen. Oom Abraham is natuurlijk veel meer rijkdom gewend dan wij. Als ik wist hoelang hij bleef...’

‘Maar mama, ik kan toch vissen vangen? U weet hoe dol oom Abraham op de vissen uit het meer is, helemaal wanneer u ze voor hem klaarmaakt.’

Mama stopte het zenuwachtige gefriemel met haar handen en legde haar hand op zijn hoofd. ‘Hmmm.’ Ze dacht even na. ‘Ja, ga vanmiddag maar naar het meer. En neem je broertje mee, dan heb ik mijn handen vrij.’

David watertandde bij de gedachte aan de vette, in olie gebakken vis die mama zo heerlijk klaar kon maken. Dat zou smullen worden morgen! En voor vandaag hield hij er een lekker middagje vissen aan over. Er was niets prettiger dan op de keien aan het grote meer te zitten, te staren naar de overkant, te luisteren naar de geluiden van het water en wat te dagdromen. Wel vervelend dat hij Benjamin mee moest nemen. Die joeg met zijn geschreeuw altijd alle vissen weg.

‘Ik wil helpen.’ Benjamin pakte het schepnet uit de hand van zijn grote broer.

‘Als je stil bent help je het beste.’

‘Ik ga een vette vis vangen. Voor Mirjam.’

Nu lachte David. ‘Vang jij maar een vette vis. Maar niet te veel lawaai maken hoor, anders gaan alle vissen ervandoor. En niet verder dan tot je knieën het water in gaan.’

Benjamin legde zijn vinger tegen zijn lippen en liep geconcentreerd een stukje het water in, het schepnet in de aanslag.

Vakkundig zette David ondertussen zijn eigen net uit, een stukje uit de kant. Hij had al zo vaak gevestigd. Dit plekje was zijn favoriete visstek. Het lag afgelegen genoeg om niet gestoord te worden. Een stukje verderop, richting Tabgha, lagen de grote vissersboten van de echte vissers. Ruwe kerels, die van de vangst leefden. David voelde zich nooit prettig bij hen. Ze zorgden voor extra golfslag wanneer ze hem zagen vissen en lachten hard om zijn boze reactie. Volgens abba waren ze zo kwaad niet, maar David bleef liever bij hen uit de buurt.

‘Heb je al wat gevangen?’ Hij kwam naast zijn broertje in het water staan. Benjamin legde een vinger tegen zijn lippen en staarde geconcentreerd naar het heldere water. ‘Je jaagt ze weg, ga maar zitten,’ zei hij op

een toon die David van zichzelf herkende. Geamuseerd ging David op een grote kei aan de oever zitten. Benjamin vatte zijn vistaak heel serieus op.

Het was warm. De bergen rond het meer waren goed zichtbaar. In de verte blonk Tiberias, de witte stad die Herodes Antipas had laten bouwen. Tiberias was naar Romeins voorbeeld gebouwd en genoemd naar de Romeinse keizer, Tiberius. Er waren paleizen, theaters en badhuizen, allemaal van marmer en goud. David was best nieuwsgierig naar al die wonderen, maar het was hem verboden de stad te bezoeken. 'Het is een heidense stad,' zei abba altijd. 'Ik sterf liever dan dat ik ooit één voet in die stad zet. Wanneer verlost de Almachtige ons van die zwijnen?' Met 'die zwijnen' bedoelde hij de Romeinen, die het land al jaren overheersten en torenhoge belastingen van de mensen eisten. Bovendien vereerden de Romeinen afgoden en niet de ene God van Israël. In Tiberias stonden tempels voor de verschillende Romeinse afgoden. 'Heidense tempels, in ons land. Vervloekt is die stad!' had abba uitgeroepen.

David voelde zich slaperig worden. Tussen de spleetjes van zijn ogen door zag hij de vissersschepen op het meer. Het waren er zo veel dat hij ze niet kon tellen. Hij hoorde de vertrouwde geluiden van het golvende water, de vogels langs het meer, vissers die elkaar iets toeriepen...

'Hé! Hé, jij daar op die steen! Hoort deze bij jou?'

David schrok wakker en keek verdwaasd om zich heen. Aan de stand van de zon zag hij dat hij minstens een uur had liggen slapen. Zijn net stond nog keurig in het water, met een spartelende vis erin. En opzij van hem was Benjamin... Benjamin?

'Is dit jouw broertje? Kon je niet beter op hem passen?' Simon bar Jona, de grote visser met de ruige baard, liep met grote passen door het water naar de kant. In zijn gespierde armen droeg hij een slap hoopje vlees.

'Benjamin!'

'Aan de kant, hij is bewusteloos.' Simons broer Andreas duwde David hardhandig opzij. Op de oever werd Benjamin neergelegd. Hij was lijkbleek en had zijn ogen gesloten. Zijn been bloedde en lag in een rare knik.

'Stommeling, om te gaan slapen als er een kind bij je is.' Simon drukte op Benjamins borst en draaide zijn hoofd opzij. 'Als hij het maar haalt.'

Davids ogen werden groot van angst. 'Ik moest op hem passen.'

‘Dat heb je dan niet goed gedaan,’ gromde Andreas. ‘We riepen nog vanuit de verte, toen we hem tussen de stenen zagen lopen. Toen hij viel zijn we meteen aan komen rennen, maar het lijkt erop dat het te laat is.’

David beet op zijn lip. Hij was al twaalf, hij wilde niet huilen, zeker niet waar die grote mannen bij waren. Angstig keek hij naar Benjamin, die daar zo stil lag.

Simon gaf hem een zet: ‘Snel, haal de dokter voor het te laat is.’

Struikelend holde David naar de woning van de dokter. Hij viel over zijn eigen woorden toen hij uitlegde wat er aan de hand was. ‘Mijn broertje, hij gaat dood... U móét komen, op de oever... bijna verdronken...’

Een grote groep mensen stond inmiddels om het doodsbleke jongetje heen toen David terugkwam met de dokter. Benjamin had zijn ogen geopend en hoestte vreselijk. ‘Blijft hij leven?’ Hij vroeg het zo wanhopig dat Simon de visser even een hand op zijn haar legde.

‘Ik weet het niet. Dat is in de hand van de Almachtige. Hij heeft een groot ongeluk gehad.’

Nu kon David zijn tranen niet meer bedwingen.

In een vreemde optocht werd Benjamin naar huis gebracht. Simon liep voorop met Benjamin in zijn armen. Tegen het gebruinde, gespierde lichaam van de visser leek het jongetje nog bleker en kleiner. De dokter volgde, met achter hem Andreas en een aantal andere mensen die klaagden over het lot dat de familie van Jakob ben Moshe ten deel was gevallen. ‘Voorzichtig met zijn been. Het ziet er niet best uit,’ waarschuwde de dokter met een bezorgd gezicht.

David liep in de schaduw van Simon. Hij moest bijna rennen om de grote man bij te houden. Hij kon zijn ogen niet afhouden van zijn broertje. De afstand naar huis leek veel groter dan normaal. Eindelijk, daar lag het kleine huisje, net buiten Kapernaüm. Door de olijfgaard kwam abba opgewekt aanlopen met een kip in zijn hand, klaar voor de slacht. David zag hoe hij bevreesd de optocht bekeek die naar zijn huis toekwam, en toen de kip losliet en zo snel hij kon naar hen toerende.

‘Voorzichtig, hij is er ernstig aan toe.’ Simon liep langs abba heen en duwde met zijn schouder de deur van het huisje open.

De blik in mama's ogen toen de grote groep haar huisje binnenviel, en de wanhoop bij het zien van haar gewonde zoontje in Simons armen, zou David nooit vergeten. Het sneed door hem heen als een scherp zwaard dat zijn hart kapotscheurde.

Het kleine huisje, dat die middag zo grondig schoongemaakt was, stond opeens vol met mensen die allemaal door elkaar praatten. In het midden, op de pasgeveegde vloer, lag Benjamin. Mama zat op haar knieën bij hem en wiegde huilend heen en weer. De dokter zat ernaast en bekeek het been van het jongetje. Benjamin gilde van de pijn toen de dokter samen met de sterke Simon probeerde het been te zetten.

Dit komt allemaal door mij. Als ik beter had opgelet... was het enige wat David kon denken. Vanuit een hoekje keek hij naar mama's behuilde gezicht, naar abba's zorgelijke blik. Hij kon het niet verdragen om zijn broertje zo te horen schreeuwen. Hij moest hiervandaan, weg, wég!

En nu zat David in het hoekje van de stal, achter de geiten.

2

Uit de stal

Aan de geluiden om hem heen hoorde David dat de schemering inviel. De krekels begonnen te tsjilpen, de kikkers in het meer kwaakten en het rumoer van de mensen in het stadje nam af. Hij zat al minstens vier uur in de stal. Niemand was hem nog komen zoeken. Het hooi prikte in zijn armen en benen en hij kreeg honger.

Met de mouw van zijn tuniek veegde David zijn neus af. Hoe zou het met Benjamin zijn? Een hele tijd geleden had hij de dokter weg horen gaan, en daarna ook Simon, Andreas en de andere mensen. In het hoekje in de stal ving hij woorden op:

‘Onverantwoordelijk.’

‘In slaap gevallen!’

‘Hij moet een pak slaag hebben.’

David knee een pluk hooi samen in zijn vuisten, tot zijn knokkels wit werden. Binnen de kortste keren zou heel Kapernaüm van het ongeluk weten. Iedereen zou weten hoe dom hij was geweest, om in slaap te vallen terwijl zijn kleine broertje bij het water speelde. Iedereen zou naar hem kijken en achter zijn rug om over hem fluisteren. Zo ging dat altijd.

De geiten mekkerden. David stond op en sloeg zijn armen om de hals van zijn lievelingsgeit.

‘Hoe heb ik zo dom kunnen zijn? Ik deed het niet expres. Wat als Benjamin niet meer beter wordt?’

De geit likte de rug van Davids hand.

‘Jij weet wel dat ik Benjamin nooit iets ergs zou aandoen. Hij is mijn broertje! Ik vond het vervelend dat hij mee ging vissen, maar zo’n ongeluk heb ik nooit gewild.’

Inhoudsopgave

1	Het ongeluk	7
2	Uit de stal	13
3	De gouden speld	18
4	Geld!	24
5	In de synagoge	29
6	Een vies klusje	36
7	De overval	43
8	Mirjam	49
9	Storm	54
10	Naar Tiberias	60
11	In de gevangenis	65
12	In de heuvels van Galilea	74
13	Ontsapt	81
14	In de tuin van de villa	88
15	Terug	94
16	Aan het werk	101
17	Het wagentje	107
18	Op de vlucht	112
19	Op pad voor Levi	119
20	Een maaltijd bij Levi thuis	127
21	Bij Jeshua	136
22	Oom Abraham komt terug	146
	Nawoord	150
	Bijbelteksten	152

Stefan & Liese (deel 5)

Keulen, 1525. Stefan is een wees en groeit op bij zijn opa. Hij is bevriend met Liese en werkt in een drukkerij. Op een dag vraagt de gevluchte Engelsman William Tyndale of Stefan wil meewerken aan een geheime drukopdracht. Ondertussen ontdekt Liese dat Stefans vader onder verdachte omstandigheden is omgekomen tijdens de bouw van de Dom. Welke rol speelt de gouden speld hierin? Stefan en Liese gaan op zoek naar antwoorden.

Luc & Charlotte (deel 6)

Frankrijk, 1685. De Zonnekoning Lodewijk XIV regeert met harde hand vanuit Parijs. Hij is rooms-katholiek en vindt dat dit de enige juiste godsdienst is. Maar in Frankrijk wonen ook veel protestanten, zij worden hugenoten genoemd. De hugenoten zijn hun leven niet meer zeker. Luc en Charlotte wonen aan de Franse kust. Via hun ouders zijn ze betrokken bij de hulp aan hugenoten. Maar dan moeten ze zelf vluchten en gaat er iets gruwelijk mis...

Maarten & Sofie (deel 7)

Nederland, 1836. Sofie is 12 jaar en woont in Haarlem. Samen met haar vader en huisvriend Willem ten Boom bezoekt ze Bijbellezingen bij Isaäc da Costa in Amsterdam. Op een van die avonden ontmoet ze de 12-jarige Maarten uit Friesland. Maarten wil graag studeren, maar moet zijn vader helpen met het zware werk in het veen.